

'Oude' of 'nieuwe' politiek?

De Nederlandse verkiezingen vanuit Duits perspectief

Achtergrond - 24 januari 2003

(24 januari 2003) Wellicht hadden sommige Nederlanders verwacht dat de buitenlandse media zich in hun beschouwingen over de verkiezingsuitslag in Nederland zouden laten leiden door de gedachte dat de uitslag een terugkeer betekent naar de stabiele, politieke toestand die tot een jaar geleden zo kenmerkend zou zijn geweest voor het kleine Nederland. Een dergelijke interpretatie zou in elk geval het zelfbeeld van veel Nederlanders bevestigen: "zie je wel, in het buitenland zijn ze van mening dat wij het rechts-populisme na een onschuldige *faux pas* alweer vaarwel hebben gezegd en weer het tolerante polderland zijn dat we eigenlijk altijd al waren." De praktijk blijkt echter minder eenduidig.

Na de schok van de moord kwam de verwondering over de 'ruk naar rechts' die althans in electoraal opzicht plaatsvond in Nederland. De politieke agenda werd plotsklaps gedomineerd door thema's als immigratie en veiligheid. Het integratiebeleid van Nederland zou zijn mislukt; zelfs de Bondsrepubliek, die er wat dit betreft niet eens een beleid op nahield, zou nog beter presteren. In Duitsland fronste men bovendien de wenkbrauwen over het feit dat een groot deel van de Nederlanders opeens vond dat het maar eens uit moest zijn met het eigen gedoogbeleid, dat als zeer vooruitstrevend te boek staat in het buitenland. Het poldermodel, dat internationaal de statuur had verworven van een garantie voor maatschappelijk succes, had schijnbaar afgedaan voor de Nederlanders.

Wantrouwen

Dat wekte bevreemding in Duitsland, waar bondskanselier Schröder juist had getracht navolging te geven aan het Nederlandse model. Na zijn aantreden als kanselier in 1998 nam hij het initiatief tot de oprichting van het Bündnis für Arbeit, dat was bedoeld als kader voor de werkgevers en de vakbonden om buiten de bestaande politieke kanalen om toenadering tot elkaar te zoeken en overeenstemming te bereiken over lonen en CAO's. Schröder hoopte op deze wijze loonconflicten en stakingen te vermijden. Dit experiment kan inmiddels als mislukt worden beschouwd, maar dat doet niets af aan het feit dat de kanselier het Nederlandse model als voorbeeld zag.

Zo bezien zou het begrijpelijk zijn geweest wanneer de recente wederopstanding van de PvdA de partij van Wim Kok, de man die ook in Duitsland symbool stond voor het poldermodel in de Bondsrepubliek zou zijn geïnterpreteerd als een terugkeer naar de oude, oer-Hollandse consensuspolitiek. Maar zoals gezegd wordt de huidige voorman van de PvdA, Bos, in Duitsland juist met enige terughoudendheid gadeslagen omdat hij zijn recente succes grotendeels te danken zou hebben gehad aan het door Fortuyn geschapen mediaklimaat in de Nederlandse politiek. De Nederlandse politiek wordt inmiddels dus weer beheerst door partijen die ook in Duitsland wel enigszins vertrouwd aandoen, maar deze partijen lijken zich volgens sommige Duitse media tegelijkertijd nog wel te bedienen van methodes die aan het tumult van een jaar geleden doen denken.

De Nederlandse politiek moet voorlopig nog even haar best doen om het Duitse wantrouwen geheel weg te nemen.

Mark Schenkel is student Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en schrijft regelmatig artikelen voor het Duitslandweb.

Frankfurter Allgemeine Zeitung

[Lernen von Pim Fortuyn](#)

Frankfurter Rundschau

[Schwebende Holländer](#)

Süddeutsche Zeitung

['Knapper Wahlsieg für Christdemokraten'](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/2441/oude-of-nieuwe-politiek>